■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی ■ نخستین موسسه فرهنگی مطبوعاتی کشور دارای گواهینامه بین‌المللی ISO9001:2008

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به‌صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام‌جم)

چهارشنبه ۲ بهمن ۱۳۹۸ | ۲۶ جمادی‌الاول ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۵۸۳ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Wednesday-2020January22

حدیث روز: کافی

امام کاظم(ع): احترام بین خویش و برادرت را از میان مبر و اندکی از آن را باقی گذار، چراکه از میان رفتن احترام در واقع از میان رفتن حیاست.

پلک احساس: سعدی

دیده از دیدار خوبان برگرفتن مشکل است
هر که ما را این نصیحت می‌کند بی‌حاصل است

امروز در تاریخ:

- تأسیس بانك بازرگانی، اولین بانك خصوصی ایران (۱۳۲۸ ش)
- تحریم رفراندوم فرمایشی رژیم محمدرضا پهلوی توسط امام خمینی (ره) (۱۳۴۱ ش)
- بسته شدن کنسولگری ایران در عراق به دنبال تشدید اختلافات مرزی طرفین (۱۳۴۸ ش)
- درگذشت ویکتوریا، ملکه معروف انگلستان (۱۹۰۱م)

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۲/۱۶ — غروب آفتاب: ۱۷/۲۱
اذان مغرب: ۱۷/۴۰ — نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۳۲
اذان صبح (فردا): ۵/۴۳ — طلوع خورشید (فردا): ۷/۱۱

پیش‌بینی آب و هوا پنجشنبه

تهران	اهواز	اردبیل	بوشهر	بجنورد	ساری	سنندج	شهرکرد
۵ / ۰	۱۶ / ۶	۲ / ۶-	۱۷ / ۱۰	۸ / ۳-	۱۲ / ۲	۵ / ۲-	۲ / ۹-

حکمت ۴۷۶: نهج‌البلاغه

عدالت را بگستران و از ستمکاری پرهیز کن که ستم، رعیت را به آوارگی کشاند و بیدادگری به مبارزه و شمشیر می‌انجامد.

تلنگر

آقازاده زدگی

علیرضا رأفتی
نویسنده

مجری تلویزیون با مقام مسؤول بلندپایه نشسته است به صحبت. می‌گوید: راستی برویم سراغ بحث پسرتان... مقام مسؤول خنده معناداری می‌کند. مجری می‌گوید: ایشان چطور در این سن جوانی رئیس فلان سازمان مهم شدند و بعد چطور با این سن و تجربه به عضویت فلان نهاد مهم درآمدند؟ مقام مسؤول بلندپایه با همان لبخند پاسخ می‌دهد: من اصلا خبر نداشتم ایشان مدیر فلان‌جا شده‌اند. یك روز آمد و گفت مدیر شده‌ام. با توجه به توانایی‌های شخصی خودش انتخاب شده است. درباره فلان نهاد هم آنها می‌خواستند جوانگرایی کنند و پسر من را براساس توانایی‌های شخصی‌اش انتخاب کردند...

شبکه را عوض می‌کنم. مجری اخبار از هوای ناامیدی در کاخ باکینگهام و از شکاف و اختلاف بین خاندان سلطنتی بریتانیا می‌گوید. این خبر را قبلا در اینترنت به تفصیل خوانده‌ام. شاهزاده هری و همسرش مگان مارکل اعلام کرده‌اند دیگر نمی‌خواهند عضو خاندان سلطنتی باشند. می‌خواهند باقی عمرشان را مستقل باشند. شاهزاده گفته می‌خواهیم در آمریکای شمالی و بریتانیا کار کنیم و استقلال مالی خود را به دست آوریم و بدون حاشیه، بدون ارتباط با رسانه‌ها و بدون دخالت در امور سلطنتی به زندگی خود ادامه دهیم.

شاید اگر تحلیلگر سیاسی بودم فورا ذهنم شروع به پردازش این کنش از سمت شاهزاده و این اختلاف در خاندان سلطنتی می‌رفت. اما حالا فقط به وجه دراماتیك داستان نگاه می‌کنم. یاد ادوارد هشتم می‌افتم که سال ۱۹۳۶ به خاطر ازدواج با یك مطلقه آمریکایی از طرف خاندان سلطنتی سرزنش شد. در نهایت مجبور شد برای ادامه زندگی با همسرش، تاج و تخت سلطنت را رها کند و از کاخ بیرون برود. همیشه داستان آدم‌هایی را که چیزی در زندگی پیدا می‌کنند که ارزشش بیشتر از تاج و تخت است، دوست داشتم؛ خواه آن چیز عشق به یك زن یا طلب زندگی بی‌حاشیه باشد یا مثل جریان ادوارد آنیلی، کشف حقیقت و عشق به اعتقاد باشد.

ادوارد و آنیلی، عضوی از خاندان آنیلی بود. خاندان آنیلی یك خانواده میلیاردر ایتالیایی است که کارخانه فیات، باشگاه یوونتوس و... تنها بخشی از ثروت این خانواده است. اما ادوارد وقتی به دین اسلام و مذهب شیعه گرایش پیدا کرد، تمام ثروت و اعتبار خاندانش را رها کرد و به جست‌وجوی حقیقت رفت. چندبار در ایران با امام خمینی دیدار کرد و در چند مصاحبه علیه نظام سرمایه‌داری موضع گرفت. آخر سر هم به طرز مشکوکی گوشه یك خیابان خلوت به قتل رسید. شبکه را عوض می‌کنم. هنوز آن مقام مسؤول از توانایی‌های شخصی پسرش می‌گوید و من همچنان به کسانی فکر می‌کنم که به چیزهایی رسیده‌اند که ارزش‌شان از پول و مقام و قدرت بیشتر است.

کمد تمیزکننده لباس‌ها

دستگاهی شبیه کمد ابداع شده که لباس‌ها را با کمك هوا و بخار تمیز و پاکسازی می‌کند. این دستگاه بوی بد لباس‌ها را نیز از بین می‌برد.

به گزارش مهر، سامسونگ به تازگی دستگاهی شبیه کمد به نام AirDresser ابداع کرده که با استفاده از هوای تازه و بخار، لباس‌هایی را که داخل آن قرار دارد، پاکسازی و تمیز می‌کند. به گفته سامسونگ، این دستگاه به شیوه‌ای ملایم لباس‌ها را پاکسازی می‌کند که باعث طول عمر بیشتر آنها می‌شود. از سوی دیگر دستگاه دارای یك فیلتر بوگیر است که اجازه نمی‌دهد بوهای ناخوشایند ناشی از عرق، تنباکو و غذا روی لباس انباشته شود. AirDresser حتی می‌تواند با کمك ترکیبی از گرما، هوا و بخار، فضای داخلی خود را تمیز کند.

کافه میرداماد

گفت‌وگو با داوود فتحعلی بیگی درباره شاهنامه و شاهنامه‌خوانی

نه سهرابی به جا مانده نه رستم

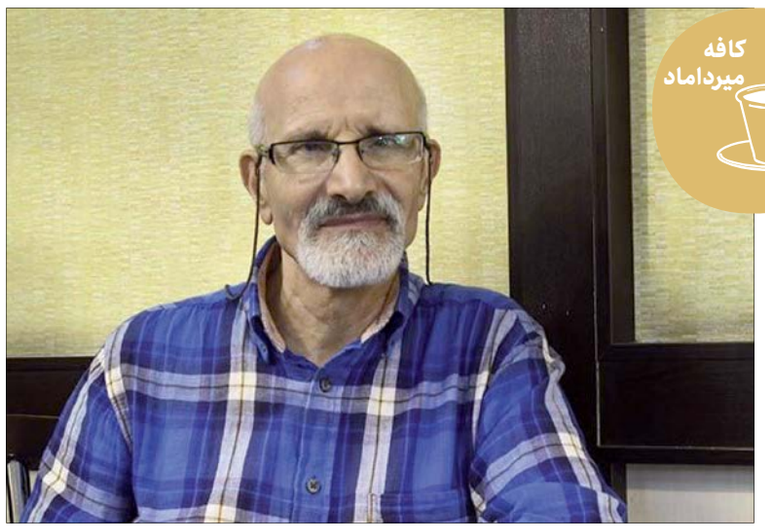

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

عکس جومونگ یا یانگوم را به مردم ایران نشان بده، بدون مکث اسم و پیشینه آنها را برایت می‌گویند، از بچگی تا بزرگسالی. این که با چه چالش‌هایی رو به رو بودند چه دوستانی داشتند و چه دشمنانی. چگونه و با چه روشی بر مشکلات غلبه کردند و پیروز شدند و به‌عنوان قهرمانان کره جنوبی نام خود را در تاریخ (حال بماند واقعی یا جعلی) ثبت کردند و در ذهن و روان نه‌تنها مردم کشور خود که در ذهن و قلب مردم ایران هم جایی ویژه باز کردند.

حالا از آنها درباره رستم بپرس یا سهراب و اسفندیار یا رودابه و سودابه. شاید به گوش برخی از مردم به‌خصوص جوان‌ها و به خصوص‌تر نوجوان‌ها این نام‌ها آشنا باشند اما بسیاری از آنها نمی‌دانند که اینها مهم‌ترین قهرمانان اسطوره ای ایرانی اند که هرکدام قصه خاص خود را دارند. هرکدام به شیوه خود برای ایران و ایرانیان کاری مهم انجام داده‌اند و باعث شده‌اند در گذر تاریخ ایران، ایران پهناور و وسیع و با افتخار بماند. برای شناختن آنها اول از همه باید شاهنامه فردوسی را خواند که مدت‌هاست کمتر خوانده می‌شود. آنهایی که شاهنامه می‌خواندند و فردوسی را می‌شناختند تقریبا دیگر نیستند و به دیار باقی شتافته‌اند و آنهایی هم که هستند، صدایشان به جایی نمی‌رسد که از اهمیت فردوسی و شاهنامه و شاهنامه‌خوانی بگویند و به مردم یادآوری کنند اگر می‌خواهید ایرانی آباد، ایرانی آزاد داشته باشید، در کنار همه کتاب‌هایی که می‌خوانید و فیلم و سریال‌هایی که می‌بینید، شاهنامه را هم بخوانید. نقال‌ها و پرده‌خوان‌ها هم دیگر این روزها مخاطبی ندارند، کلا این هنر دیرینه ایرانی در معرض نابودی است و شاید هم نابود شده و ما آخرین نجواهای آن را می‌شنویم.

شاهنامه‌ات کو؟

داوود فتحعلی‌بیگی، کارگردان تئاتر و استاد دانشگاه یکی از بازمانده‌های هنر و تئاتر اصیل ایرانی است که اتفاقا فردوسی و شاهنامه را خوب می‌شناسد و یکی از همان‌هایی است که سال‌هاست زنگ خطری را به‌صدا درآورده که به ما هشدار می‌دهد باید برای بچه‌ها شاهنامه بخوانیم تا آنها قهرمانان اساطیری ایران را بشناسند، تا ایران و معنای وطن برایشان اهمیت پیدا کند. اما راستش صدای فتحعلی‌بیگی کمتر به گوش رسیده. دیروز با این هنرمند فرهیخته هم‌صحبت شدم تا از فردوسی و غفلت از شاهنامه برایمان بگوید.

استاد فتحعلی بیگی می‌گوید: قدیم‌ها، زمانی که لوازم سرگرمی به اندازه امروز نبود و باسوادها هم تعدادشان از امروز کمتر بود، شب‌های بلند پاییز و زمستان مردم دور هم جمع می‌شدند و یکی که اطلاعات و سوادش از دیگران بیشتر بود برای مردم داستان‌های کلیله و دمنه، هزار و یک شب را روایت می‌کرد و نقالی و پرده‌خوانی هم رواج زیادی داشت. شاهنامه‌خوانی یکی از آن برنامه‌های دوست‌داشتنی بود که همه مردم وقت برای شنیدن آن داشتند. اما زمانه که عوض شد، اسباب سرگرمی و سواد تغییر کرد اینها کنار گذاشته شدند و روز به روز مهجورتر شدند و الان تقریبا از بین رفته‌اند. مردم جومونگ را می‌شناسند اما رستم و سهراب را نه! رستمی که نامش با نام ایران گره خورده و آنقدر وطنش را دوست داشته که برای آن همه کار کرده و جانش را هم داده. واقعیت این است که متولیان فرهنگ و هنر در کشور ما کاملا قدمت و تاریخ ادبیات ایران را نادیده گرفته و می‌گیرند. وقتی هنر، فرهنگ و ادبیات عرضه نشود، فراموش می‌شود. شاهنامه‌خوانی دیگر جایی برای عرضه ندارد. چین، یکی از کشورهایی است که چیزی شبیه نقالی و پرده‌خوانی ما را در تمدن و فرهنگ خود دارد. زمانی که زمانه تغییر کرد و شرایط عوض شد، نقالی و پرده‌خوانی از فرهنگ چین در به در نشد، دولت و متولیان جاهای کوچکی مانند قهوه‌خانه که مرکزی است برای نقالی دایر کردند و آداب و رسوم قهوه‌خانه را هم به شکلی مدرن‌تر در آنجا برقرار کردند تا مردم برای دیدن و شنیدن نقالی به این مکان‌ها بروند. شرایط تغییر کرد اما متولیان امر اجازه ندادند فرهنگ غنی و قدیمی چین از بین برود.

جای خالی وطن‌دوستی

این کارگردان تئاتر می‌گوید: اگر فرهنگ قدیمی و باستانی خود را حفظ نکنیم، به مرور دچار بی‌هویتی می‌شویم؛ اتفاقی که در کشور ما رخ داده. وقتی شاهنامه‌خوانی رواج داشته باشد و مردم از کوچک و بزرگ با قهرمانان اساطیری کشور خود آشنا شوند و بدانند ایران چه قهرمانانی داشته و آنها چگونه برای حفظ این آب و خاک از جان خود گذشته‌اند، حس وطن دوستی در آنها بیدار شده و ماندگار می‌شود. ما در طول تاریخ جنگ‌طلب نبوده‌ایم و نیستیم اما وطن‌دوستی در ایرانیان سابقه طولانی دارد و در امتداد تاریخ می‌توان رد آن را پیدا کرد. وقتی فردوسی ۳۰ سال از عمر خود را صرف نگارش شاهنامه کرد هدفش زنده نگهداشتن ایران بود. آن زمان اعراب (منظورم اسلام محمدی نیست، خلفایی مانند بنی‌امیه است) به ایران مسلط شده بودند و با نگاهی نژادپرستانه در تلاش بودند فرهنگ ایرانی و حتی زبان ایرانی را از بین ببرند اما افرادی مانند فردوسی، همت کردند و فرهنگ و زبان ایرانی را حفظ کردند. ما زبان عربی را با زبان فارسی آمیختیم و خلاقانه از آن استفاده کردیم و پیشینیان فرهیخته ما نگذاشتند زبان فارسی از بین برود همان طور که اجازه ندادند معماری ما از بین برود. معماری ایرانی- اسلامی در دنیا بی‌نظیر است. اینها را جوان‌ها باید بدانند. باید هوشیار باشند که ما در طول تاریخ همه جوره پای کشورمان ایستاده‌ایم و الان هم باید بمانیم. این تعصب ارزشمند را چگونه می‌شود در جوان‌های امروز و نسل آینده بیدار نگه داشت؟ با حفظ هویت ایرانی. هویت ایرانی چیست؟ فرهنگ و هنر غنی ایرانی.

همه چیز ختم به ok می‌شود

این استاد دانشگاه یادآوری می‌کند: اما فرهنگ غنی ایرانی دارد از بین می‌رود، هیچ کس حواسش نیست که دارد چه بر سر فرهنگ ما می‌آید. دانشجوی ایرانی که باید پایان‌نامه بنویسد آیین نگارش بلد نیست! بلد نیست یک مقاله بنویسد. در دانشگاه‌ها واحدی به نام پژوهش داریم اما نگارش نداریم. کلمات بیگانه دارند رد پای خود را در زبان فارسی محکم می‌کنند، دارند ۳۰ سال زحمت فردوسی و بعد از آن زحمت همه فرهنگ‌دوستان و پژوهشگران و ادیبان را بر باد می‌دهند. مردم در صحبت‌های روزانه از تعداد کلمات غیر ایرانی زیاد استفاده می‌کنند در حالی که ما در زبان فارسی معادل آن را داریم. همه صحبت‌ها به ok ختم می‌شود! معتقدم هر کسی در هر جایگاهی که هست باید از فرهنگ، هنر، ادبیات و زبان ایرانی دفاع کند. رسانه‌ها در این کار باید خیلی جدی باشند. استادان دانشگاه، معلم‌ها و همه مردم که اگر نباشیم کم کم فرهنگ ایرانی از بین خواهد رفت و نه رستمی باقی خواهد ماند و نه سهرابی و نه فردوسی و حافظ و...

مقطع حساس کنونی

داستان پندآموز قهرمان افسانه‌ای و بچه مریض

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

مارتین هایزنبرگ، قهرمان افسانه‌ای پرورش اندام جهان که بارها در مسابقات جهانی و قوی‌ترین مردان جهان به قهرمانی رسیده بود، به مرام، مردانگی، کاردرستی، مشدی‌گری، لوطی‌گری، درخونه‌بازی و سفره‌بندازی مشهور بود و همواره به ضعفا و فقرا و اقشار فرودست و دهك‌های پایین درآمدی رسیدگی می‌کرد. هایزنبرگ پس از آن که در مسابقات جهانی آریزونا برای بار سوم به قهرمانی دست یافت، از سکوی قهرمانی بالا رفت و از آن بالا زنی را مشاهده کرد که به سویش می‌دوید. زن وقتی به هایزنبرگ رسید به پای او افتاد و گفت: ای قهرمان افسانه‌ای که مشدی و لوطی هستی و همواره به ضعفا و فقرا و اقشار فرودست و دهك‌های پایین درآمدی کمك می‌کنی، فرزند خردسال من که بیماری خاص دارد نیاز به داروهای گرانقیمت و عمل جراحی دارد و اگر نتوانم داروهای او را تهیه و هزینه عمل او را تأمین کنم، از دست خواهد رفت. هایزنبرگ بلافاصله مبلغ جایزه نقدی خود را که در قالب یك چك به وی اهدا شده بود به زن داد. زن چك را گرفت و بوسید و از هایزنبرگ تشکر بسیار کرد. چند روز بعد رئیس فدراسیون گلف با هایزنبرگ که در سالن باشگاه مشغول حرکات سرشانه و جلوبازو بود تماس گرفت و گفت: برایت خبر بدی دارم. هایزنبرگ گفت: خیر است مشدی، بفرما. رئیس فدراسیون گلف گفت: زنی که چك جایزه‌ات را به وی دادی نه‌تنها بچه بیمار ندارد بلکه اساسا بچه ندارد و این به آن علت است که اساسا ازدواج نکرده است. او تو را فریب داده و از تو کلاهبرداری کرده است. هایزنبرگ گفت: باید می‌گفتی خبر خوبی برایت دارم. رئیس فدراسیون گلف گفت: چرا خب؟ هایزنبرگ گفت: این که آن زن بچه ندارد و بچه او مریض نیست، به این معنی است که بچه‌ای وجود ندارد که بر اثر بیماری در حال مرگ باشد و نیاز به دارو داشته باشد. این خبر خوبی است مشدی. رئیس فدراسیون گلف گفت: واقعا مدل ذهنی‌ات این‌گونه است؟ هایزنبرگ گفت: مدل ذهنی همه انسان‌های بزرگ و موفق این‌گونه است. رئیس فدراسیون گلف پس از چند دقیقه سکوت گفت: خیلی خری و تلفن را قطع کرد. هایزنبرگ نیز به سالن برگشت و به ادامه حرکات سرشانه و جلوبازو پرداخت.

نوك اردکی در فهرست انقراض

در شرایطی که تصور می‌شد نوك اردکی حیوانی است که به علت فراوانی حضور آن در نقاط مختلف استرالیا با خطر انقراض مواجه نیست، حالا مشخص شده این حیوان هم در خطر انقراض قرار دارد.

به گزارش فارس، نوك اردکی در جنوب خاوری استرالیا و جزیره تاسمانی در کنار نهرها و رودها زندگی می‌کند. درازای این جانور از نوك تا دم به ۵۰ تا ۶۰ سانتی‌متر می‌رسد و وزنش یك تا دو کیلوگرم است. بدنش پوشیده از موی کوتاه، نرم و قهوه‌ای‌رنگ است و دمی پهن دارد. منقارش پهن و به شکل منقار مرغابی است.

نوك منقار این جانور دارای عصب‌های حساسی است که در یافتن غذا به جانور کمك می‌کند. غذای نوك اردکی کرم‌ها، حشره‌ها، نرم‌تنان، خرچنگ‌های ریز و بعضی دیگر از جانوران آبزی است.

ریکشاهای برقی آمازون برای هند

آمازون قصد دارد تا ۲۰۲۵ میلادی ده هزار ریکشای برقی برای حمل بار در هند به کار گیرد. این بخشی از طرح شرکت برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است.

به گزارش مهر، جف بزوس، مدیر ارشد اجرایی آمازون طی سفرش به هند اعلام کرد قصد دارد با یك میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در پروژه‌های فناوری، زیربنایی و لجستیکی به ایجاد یك میلیون شغل جدید در هند تا ۲۰۲۵ میلادی کمك کند. ریکشاهای مذکور وسایل نقلیه سه و چهار چرخه‌ای هستند که در هند طراحی و ساخته می‌شوند.

خاطرات کجا می‌روند؟

علی رئوف

بوی پیاز داغ روی آش رشته کندوان می‌داد. بوی بلال روی زغال جاده شمیران. هرم آفتاب خشك جاده اصفهان روی سقفش مانده بود و سرمای برف گردنه حیران هنوز از تنش بیرون نرفته بود. ایستاده بودم روبه‌رویش و چشم در چشم هم نگاه می‌کردیم. صدای خنده و قهقهه و تصنیف بنان که از روی نوار کاست پخش می‌شد، از داخلش بیرون می‌ریخت. با خودم فکر می‌کردم ماشین‌های قدیمی که گوشه خرابه‌ها می‌مانند عمداً شیشه‌های خودشان را می‌شکنند که خاطراتشان را بیرون بریزند.

عکس: مهر

مرگ تدریجی شیرها

در یك باغ وحش در خارطوم، پایتخت سودان، شیرهایی نگهداری می‌شوند که به‌دلیل بی‌توجهی، به شدت ضعیف و بیمار شده‌اند و در حال مرگ هستند.

به گزارش فرارو، این شیرها در باغ وحش القریشی شهر خارطوم نگهداری می‌شوند که از شدت گرسنگی بیمار شده و دو سوم وزن بدن خود را از دست داده‌اند. شیرهای در قفس هفته‌هاست که غذا و دارویی نخورده‌اند و مردم نیز خواستار انتقال آنها به مراکز پزشکی هستند. عثمان صالح، یك شهروند سودانی، پویشی راه‌اندازی کرده تا توجه مقامات مسؤول را به وضعیت وخیم شیرهای گرسنه و بیمار جلب کند. او می‌گوید وقتی این شیرها را در باغ وحش دیدم لرزیدم. استخوان‌های آنها از پوست بیرون زده است. وی افزود: من از افراد علاقه‌مند و مؤسسات می‌خواهم به آنها کمك کنند. مسؤولان باغ‌وحش می‌گویند وضعیت شیرها طی چند هفته گذشته رو به وخامت گذاشته است و تقریبا دو سوم وزن بدن خود را از دست داده‌اند. عصام الدین الحجار، مدیر باغ وحش گفت: این باغ وحش توسط شهرداری خارطوم اداره می‌شود، اما بخشی از هزینه‌های آن توسط بخش خصوصی تامین می‌شود.